

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Προτάσεις ΕΤΕΚ: Σύσκεψη υπό τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας με θέμα την αναδιαμόρφωση και τόνωση της οικονομίας με επίκεντρο την κατασκευαστική δραστηριότητα

8 Μαρτίου 2021

ΥΠΟΜΝΗΜΑ Προτάσεις ΕΤΕΚ: Σύσκεψη υπό τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας (ΠτΔ) με θέμα την αναδιαμόρφωση και τόνωση της οικονομίας με επίκεντρο την κατασκευαστική δραστηριότητα

1. Εισαγωγή	3
2. Προτάσεις ΕΤΕΚ	3
3. Επίλογος.....	4
Παράρτημα 1 - Προτάσεις ΕΤΕΚ.....	5
ΕΝΟΤΗΤΑ Α (Προτάσεις οι οποίες έχουν να κάνουν με την ενθάρρυνση ή τόνωση κυρίως της ιδιωτικής πρωτοβουλίας).....	5
ΕΝΟΤΗΤΑ Β (Κρατικός προϋπολογισμός)	7
ΕΝΟΤΗΤΑ Γ (Ρευστότητα στην αγορά)	8
ΕΝΟΤΗΤΑ Δ (εισηγήσεις σχετικά με την βιομηχανική πολιτική ή και την ανάπτυξη βιομηχανίας υψηλής τεχνολογίας ή και τον πράσινο μετασχηματισμό (decarbonisation) της Κυπριακής ναυτιλίας).....	9
ΕΝΟΤΗΤΑ Ε (Μακροπρόθεσμοι στόχοι)	10

*(σημεία τα οποία κρίνονται ως πιο σημαντικά εμφανίζονται με έντονη γραμματοσειρά, bold)

1. Εισαγωγή

Το ΕΤΕΚ έχει κληθεί σε συνάντηση υπό τον ΠτΔ με αντικείμενο (εξ όσων αντιλήφθηκε) την «επανεκκίνηση» της οικονομίας με επίκεντρο την κατασκευαστική δραστηριότητα¹.

Δια της παρούσης σας υποβάλουμε τις προτάσεις του ΕΤΕΚ για την αναδιαμόρφωση και τόνωση της οικονομίας με επίκεντρο την κατασκευαστική δραστηριότητα.

2. Προτάσεις ΕΤΕΚ

Στο παράρτημα που συνοδεύει το Υπόμνημα κατατίθενται οι προτάσεις του ΕΤΕΚ επί του προκειμένου. Οι προτάσεις είναι συνοπτικές σε επίπεδο τίτλων, αλλά το ΕΤΕΚ είναι έτοιμο για κάθε μια από αυτές να αναπτύξει τη θέση του και να βοηθήσει την Πολιτεία στο σχεδιασμό, την οργάνωση και την υλοποίησή τους.

Οι προτάσεις του ΕΤΕΚ είναι δομημένες ως εξής:

- Στην **ενότητα Α** καταγράφονται προτάσεις οι οποίες έχουν να κάνουν με την ενθάρρυνση ή τόνωση κυρίως της ιδιωτικής πρωτοβουλίας του κατασκευαστικού τομέα.
- Στην **ενότητα Β** καταγράφονται προτάσεις οι οποίες σχετίζονται με τον καλύτερο σχεδιασμό, οργάνωση και εν τέλει επίτευξη υψηλότερων ποσοστών υλοποίησης των αναπτυξιακών προϋπολογισμών του ευρύτερου δημοσίου με έμφαση στον τομέα των κατασκευών.
- Στην **ενότητα Γ** αναπτύσσονται σκέψεις για ενίσχυση / ενθάρρυνση της διοχέτευσης ρευστότητας στην αγορά από εγχώρια Τραπεζικά Ιδρύματα.
- Παρόλο που αναγνωρίζεται πως το κύριο αντικείμενο της συνάντησης είναι ο τομέας των κατασκευών, στην **ενότητα Δ** αναπτύσσονται εισηγήσεις σχετικά με την βιομηχανική πολιτική, την ανάπτυξη βιομηχανίας υψηλής τεχνολογίας και τον πράσινο μετασχηματισμό της Κυπριακής Ναυτιλίας.
- Τέλος στην **ενότητα Ε**, καταγράφονται θεμελιώδεις αλλά μακροπρόθεσμοι στόχοι, η υλοποίηση των οποίων αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για να κατευθυνθούμε σε ένα πιο ορθολογικό και ανταγωνιστικό μοντέλο ανάπτυξης.

¹ Σύμφωνα με δημοσιεύματα: «απασχολεί τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας η επανεκκίνηση της οικονομίας αλλά και η καθήλωση του κατασκευαστικού τομέα ο οποίος προκαλεί ευρύτερα προβλήματα στο σύνολο της οικονομίας». Με βάση τα ίδια δημοσιεύματα: «σκοπός της σύσκεψης είναι να γίνει μια πιο σφαιρική συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων επί των προτάσεων και εισηγήσεων που κατά καιρούς δηλώνουν ότι είναι έτοιμοι να καταθέσουν ενώπιον του Προέδρου, οι διάφοροι επαγγελματικοί φορείς. Στη σύσκεψη κλήθηκαν εκπρόσωποι του CIPA, του Συνδέσμου Μεγάλων Αναπτύξεων, του Συνδέσμου Ανάπτυξης Γης και Οικοδομών, της ΟΣΕΟΚ, του ΚΕΒΕ και της ΟΕΒ, του ΕΤΕΚ, αλλά και εκπρόσωπος της πράσινης οικονομίας».

3. Επίλογος

Ο κατασκευαστικός τομέας έχει μέλλον, φτάνει να αφήσουμε τις καιροσκοπικές προσεγγίσεις και να εστιάσουμε στην ορθολογική και βιώσιμη ανάπτυξη και σε δράσεις οι οποίες να οδηγούν στη βελτίωση της παραγωγικότητας του κλάδου και της ποιότητας του προϊόντος που παράγει². Επειδή ο τομέας αυτός δεν λειτουργεί στο κενό και παρόλο που μπορεί εκ πρώτης να φαίνεται ότι δεν υπάρχει τέτοια σύνδεση, για να έχει ευοίωνο μέλλον ο κατασκευαστικός τομέας, όπως και οι άλλοι παραγωγικοί τομείς, οφείλουμε να έχουμε ένα φιλικότερο και αποτελεσματικότερο κράτος, οφείλουμε να έχουμε μια σύγχρονη και αποτελεσματική τοπική αυτοδιοίκηση, ποιότητα και συνεπώς την εκ των ουκ άνευ απαραίτητη ταχύτητα στην απονομή δικαιοσύνης με την αξιοποίηση των εναλλακτικών μεθόδων επίλυσης διαφορών στα κατασκευαστικά συμβόλαια του ευρύτερου δημοσίου, μιας και αναφερόμαστε ειδικά για το δημόσιο και τον κατασκευαστικό τομέα.

Είναι εξαιρετικής σημασίας να αξιοποιηθούν με μελετημένο, αλλά ταχύ και αποτελεσματικό τρόπο, τα περίπου 3 δις ευρώ που θα διοχετευτούν από το Ταμείο Ανάκαμψης και τα Διαρθρωτικά Ταμεία την επόμενη πενταετία, μεγάλο μέρος των οποίων αφορά και τον κατασκευαστικό τομέα.

Εξαιρετικής σημασίας είναι επίσης η εύρεση τρόπων για την αύξηση της υλοποίησης του αναπτυξιακού προϋπολογισμού του ευρύτερου δημοσίου. Ειδικά με την προοπτική που υπάρχει και των επιπρόσθετων έργων που αναμένεται να υλοποιηθούν λόγω και της χρηματοδότησης τους από το Ταμείο Ανθεκτικότητας και Ανάκαμψης είναι επιτακτική ανάγκη η αύξηση της φέρουσας ικανότητας του Κράτους και του ευρύτερου δημοσίου για την έγκαιρο και αποτελεσματικό προγραμματισμό, ωρίμανση, σχεδιασμό και υλοποίηση έργων.

Σε κάθε περίπτωση αυτό που πρέπει να διασφαλιστεί είναι ότι ο κλάδος μετά από 5 χρόνια θα είναι πιο ανθεκτικός, πιο ποιοτικός, με μεγαλύτερη παραγωγικότητα, πιο πράσινος και πιο ψηφιοποιημένος.

² Έχουν ήδη δει το φως της δημοσιότητας θέσεις του Συνδέσμου Μεγάλων Αναπτύξεων σε συνεργασία με τον Παγκύπριο Σύνδεσμο Επιχειρηματιών Ανάπτυξης Γης & Οικοδομών με τις οποίες εν πολλοίς ζητούν χαλαρώσεις ή και διαφοροποιήσεις στο υφιστάμενο πρόγραμμα παραχώρησης Μόνιμης Άδειας Παραμονής έναντι επένδυσης (αγορά κατοικίας).

Το καταρχήν σχόλιο του ΕΤΕΚ επί τούτου είναι πως δεν θα πρέπει να κάνουμε το ίδιο λάθος. Η άποψη του ΕΤΕΚ είναι πως το σχέδιο παραχώρησης για άδεια διαμονής έναντι επένδυσης ΔΕΝ πρέπει να είναι εστιασμένο στην αγορά κατοικίας ΜΟΝΟ, ούτε να έχει κριτήρια που να μην διασφαλίζουν πρόθεση διαμονής στην Κύπρο. Αιτήματα για χαλαρώσεις που είδαν το φως της δημοσιότητας και αφορούν «σύσταση για κατάργηση του όρου που απαιτεί την επίσκεψη των κατόχων Μόνιμης Άδειας Παραμονής στην Κύπρο κάθε δύο χρόνια» δεν είναι προς τη σωστή κατεύθυνση.

Το κράτος παραχωρεί ένα δημόσιο αγαθό, την άδεια μόνιμης παραμονής και θα πρέπει να υπάρχει όφελος στην κοινωνία πέραν της αγοράς μιας κατοικίας καθορισμένης αξίας. Συνεπώς θα πρέπει να υπάρχουν και άλλες επενδυτικές επιλογές με κατεύθυνση σε πιο παραγωγικές επενδύσεις. Επίσης γίνεται εισήγηση να καθοριστεί υποχρέωση κατάθεσης ενός ποσού το οποίο να αξιοποιείται για θέματα έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης, κοινωνικής στέγης ή συντήρησης διατηρητέων κοκ. **Σε κάθε περίπτωση το ΕΤΕΚ θεωρεί ότι θα πρέπει να εστιάζουμε ΑΛΛΟΥ!** Και στο πλαίσιο αυτό το ΕΤΕΚ καταθέτει με το Υπόμνημα αυτό σειρά προτάσεων ή και εισηγήσεων.

Παράρτημα 1 - Προτάσεις ΕΤΕΚ

ΕΝΟΤΗΤΑ Α (Προτάσεις οι οποίες έχουν να κάνουν με την ενθάρρυνση ή τόνωση κυρίως της ιδιωτικής πρωτοβουλίας)

(α) Να ολοκληρωθεί το συντομότερο η συζήτηση στη Βουλή και να ψηφιστεί ο νόμος για την ταχεία αδειοδότηση στρατηγικών επενδύσεων (χωρίς να αλλοιωθεί η πρόνοια για την υποχρέωση ύπαρξης ίδιων κεφαλαίων σε ένα καθορισμένο ποσοστό)³.

(β) Να επεκταθεί η νέα πολιτική αδειοδότησης (ηλεκτρονική υποβολή και ταχεία έκδοση άδειας) για μεγαλύτερο αριθμό και μεγαλύτερες αναπτύξεις π.χ μικρές πολυκατοικίες, μεγαλύτερο αριθμό οικιστικών μονάδων, μικρές γραφειακές αναπτύξεις κοκ.

(γ) Να προωθηθεί το συντομότερο δυνατό η μεταρρύθμιση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με έμφαση στη δημιουργία επαρχιακών αρχών αδειοδότησης και ελέγχου της ανάπτυξης για να έχουμε πιο αποτελεσματικές και γρήγορες Αρχές, μακριά από πελατειακής φύσης παρεμβάσεις.

(δ) Να επισπευσθούν οι διαδικασίες για διοχέτευση στην οικονομία χρηματοδότησης από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (1.1 δις ευρώ) με ορίζοντα 2-3 χρόνια και από τα Διαρθρωτικά Ταμεία (1.8 δις ευρώ) για την επόμενη 7ετία. **Να γίνει προετοιμασία και ειδική δομημένη ενημέρωση των ενδιαφερόμενων του ιδιωτικού τομέα για έργα και δράσεις που αφορούν τον κατασκευαστικό κλάδο.**

(ε) Κύμα ανακαινίσεων – ενεργειακές και άλλης φύσης ανακαινίσεις π.χ δομοστατικές. **Να επισπευσθεί η προκήρυξη του Σχεδίου Εξοικονομώ Αναβαθμίζω (για κατοικίες) και να γίνουν ενέργειες για περαιτέρω προετοιμασία και οργάνωση της αγοράς, π.χ. ενημέρωση και προετοιμασία τραπεζικών ιδρυμάτων. Να επισπευσθεί η εξαγγελία του Σχεδίου που αφορά επιχειρήσεις.**

Στο ίδιο πλαίσιο να εξεταστεί η βελτίωση του ρυθμιστικού πλαισίου για κοινόκτητες οικοδομές (διαχειριστικές επιτροπές κλπ). Σχετική πρόταση νόμου κατατέθηκε και συζητήθηκε στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών το 2019. Το ΕΤΕΚ είχε υποβάλει ολοκληρωμένες προτάσεις επί του προσχεδίου που ετοιμάστηκε, αλλά έκτοτε το θέμα δεν ξανα συζητήθηκε.

(στ) Αύξηση κινήτρων και απλοποίηση διαδικασιών για συντήρηση και αποκατάσταση διατηρητέων. Συναφώς αξιοποίηση χρηματοδότησης από Διαρθρωτικά Ταμεία για τη δημιουργία κατάλληλης (ή και αναβάθμιση υφιστάμενης) ηλεκτρονικής υποδομής και την αποτύπωση, ψηφιοποίηση και φύλαξη σημαντικού αριθμού διατηρητέων οικοδομών και άλλων μνημείων πολιτιστικής αξίας. Μια τέτοια πρόταση είναι ένα πρώτο αλλά σημαντικό βήμα και εξυπηρετεί την προστασία, συντήρηση αποκατάσταση και ανάδειξη της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Επί του προκειμένου το ΕΤΕΚ θα στείλει συγκεκριμένη εισήγηση στην ΓΔ ΕΠΣΑ.

³ Σημειώνεται πως έχει ετοιμαστεί προσχέδιο Κανονισμών σε σχέση με τα κριτήρια επιλεξιμότητας όπως ζήτησε η Βουλή.

(ζ) Να εισαχθούν ή και ενδυναμωθούν κίνητρα για να γίνουν εγκαταστάσεις για αθλητικό τουρισμό, ιατρικό τουρισμό ή και δημιουργία οργανωμένων εγκαταστάσεων διαμονής για εύπορους συνταξιούχους της ΕΕ (αλλά και τρίτων χωρών)

(η) Να προωθηθεί η δημιουργία κίνητρων ή και νομοθετικού πλαισίου ή και η κατάλληλη προβολή (marketing) για την προσέλκυση ψηφιακών νομάδων. (Μια αντίστοιχη πρωτοβουλία αναλήφθηκε τελευταία στην Ελλάδα)⁴.

(θ) Πολιτική προσέλκυσης Headquartering: να εκπονηθεί μια ολιστική πολιτική προσέλκυσης (αξιολόγηση πολεοδομικών, φορολογικών, εργασιακών και άλλων θεμάτων) – να ερωτηθούν εγνωσμένου κύρους εταιρείες ποιοι ήταν οι λόγοι που τις ώθησαν να έρθουν στην Κύπρο για να ενδυναμωθούν/αναδειχθούν περαιτέρω κ.ο.κ.

(ι) ΣΔΙΤ: Οι Συμπράξεις Δημόσιου & Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ) αποτελούν μια μεγάλη μεταρρύθμιση στον τομέα της δημιουργίας υποδομών και της παροχής υπηρεσιών του Δημοσίου. Με τις ΣΔΙΤ θα δοθεί μία νέα ώθηση στην ανάπτυξη και θα διασφαλισθεί η έγκαιρη και σωστή ολοκλήρωση πολλών αναγκαίων υποδομών, ενώ παράλληλα θα απελευθερωθούν πόροι για περισσότερες κοινωνικές και αναπτυξιακές προτεραιότητες. Η Πολιτεία θα πρέπει άμεσα να προχωρήσει τάχιστα και με συγκεκριμένο τρόπο στην αξιοποίηση των ευκαιριών που δίνει η δυνατότητα σύμπραξης ιδιωτικού και δημόσιου τομέα, προσδιορίζοντας συγκεκριμένα έργα, με συγκεκριμένες μεθοδολογίες και με συγκεκριμένα χρονοδιαγράμματα.

(κ) Κίνητρα για ποιοτικότερο τουριστικό προϊόν: όχι συντελεστή δόμησης, όχι άλλες κλίνες, αλλά ποιοτική αναβάθμιση ξενοδοχείων, παρεμβάσεις ποιότητας και όχι ποσότητας. Κίνητρα για ανακαίνιση ξενοδοχείων ή και άλλων μεγάλων κτηρίων ώστε να γίνουν μηδενικής ενεργειακής κατανάλωσης ή και κίνητρα για περιβαλλοντική αναβάθμιση και πιστοποίηση π.χ. LEED, BREAM. Κίνητρα για προστασία και ανάδειξη πολιτιστικής κληρονομιάς και του φυσικού μας πλούτου.

(λ) Κίνητρα για ψηφιοποίηση κλάδου κατασκευών – χορηγίες για υιοθέτηση συστημάτων BIM σε συντελεστές του κλάδου. Προετοιμασία ΤΔΕ και άλλων κρατικών τμημάτων για χρήση BIM.

(μ) Φωτοβολταϊκά πάρκα - υπάρχει διάχυτη η αίσθηση πως οντότητες που έχουν λάβει άδεια για δημιουργία φωτοβολταϊκού πάρκου δεν το υλοποιούν και έχουν πρόθεση (πιθανόν αυτή να ήταν και η πρόθεση τους από την αρχή) να πωλήσουν την άδεια προσκομίζοντας οικονομικό όφελος, χωρίς να υλοποιήσουν την επένδυση. *Η έκθεση της PwC Restart Cyprus (2020) στην ενότητα solar energy αφήνει να νοηθεί ότι δημιουργήθηκε μια μαύρη αγορά αδειών υλοποίησης φωτοβολταϊκών πάρκων. Συνεπώς θα πρέπει να γίνουν όλες οι απαραίτητες ενέργειες για να δοθούν και νέες άδειες για ΑΠΕ με δικλείδες που να διασφαλίζουν πρόθεση και ικανότητα ταχείας υλοποίησης.*

⁴ <https://www.taxheaven.gr/news/53093/digital-nomads-oi-prwtoboylies-toy-yp-toyris moy-gia-thn-proselkysh-pshfiakwn-nomadwn-sthn-ellada>

ΕΝΟΤΗΤΑ Β (Κρατικός προϋπολογισμός)

1. Κρατικός προϋπολογισμός – Μελέτη και προγραμματισμός

Να γίνει μελέτη, καταγραφή και προγραμματισμός ενός 3ετους πλάνου προκήρυξης έργων στο ευρύτερο δημόσιο, με οργανωμένο τρόπο που να μην είναι μόνο υπό μορφή εξαγγελίας, αλλά να προηγηθεί ένας καλά μελετημένος εφικτός προγραμματισμός. **Επί τούτου πρέπει να οριστεί υπεύθυνο άτομο, να καθοριστεί χρονοδιάγραμμα και μετά και από διαβούλευση και με θεσμικούς φορείς να καταρτιστεί και να ανακοινωθεί ένας σωστά μελετημένος και εφικτός προγραμματισμός υλοποίησης έργων του ευρύτερου δημοσίου για την επόμενη 3ετία.**

2. Υλοποίηση αναπτυξιακού προϋπολογισμού

(α) Να μελετηθεί η περαιτέρω αξιοποίηση του εργαλείου των συμφωνιών-πλαίσιο σε μελετητικές υπηρεσίες ή σε μικρής αξίας κατασκευαστικά έργα. Το βασικότερο πλεονέκτημα της συμφωνίας-πλαίσιο είναι η μείωση του διοικητικού φόρτου, αλλά κυρίως του χρόνου που απαιτείται για την ανάθεση χωριστών δημόσιων συμβάσεων, καθώς με μια διαγωνιστική διαδικασία μπορούν να γίνουν περισσότερες αναθέσεις.

(β) Να μελετηθούν με προσοχή οι καθυστερήσεις που μπορεί να προκύπτουν από καταχρηστική χρήση της δυνατότητας προσφυγής στην Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών (ΑΑΠ) ή και άλλα συναφή με την ΑΑΠ ζητήματα, στα οποία υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης και να αναζητηθούν θεμιτές και δόκιμες λύσεις. Στόχος είναι η αποθάρρυνση της καταχρηστικής χρήσης της δυνατότητας προσφυγής και η ταχεία λήψη αποφάσεων.

(γ) Η εξαγγελία της Αρμόδιας Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων για τη θεσμοθέτηση του ρόλου του επαγγελματία Λειτουργού Αγορών και της Κεντρικής Μονάδας Αγορών που θα λειτουργεί ως Κέντρο Εξυπηρέτησης αναθετουσών αρχών, είναι προς την ορθή κατεύθυνση και θα πρέπει να υλοποιηθεί άμεσα.

(δ) Να μελετηθεί η αξιοποίηση του ιδιωτικού τομέα για τον προγραμματισμό, ωρίμανση, σχεδιασμό και υλοποίηση σημαντικών έργων τα οποία είναι καθυλωμένα λόγω υπερφόρτωσης του υφιστάμενου μηχανισμού.

(ε) Επιβάλλεται η ετοιμασία ρεαλιστικών προϋπολογισμών και η επαναξιολόγηση των διαδικασιών ανάθεσης, οι οποίες σήμερα γίνονται με αποκλειστικό κριτήριο τη χαμηλότερη τιμή, καθώς σε μεγάλο βαθμό οδηγούν και σε καθυστερήσεις κατά το στάδιο υλοποίησης και απορροφούν πόρους των αναθέτουσων αρχών οι οποίοι όφειλαν να είναι επικεντρωμένοι στην υλοποίηση των αναπτυξιακών προϋπολογισμών. Συναφώς, θα πρέπει να επαναξιολογηθούν οι διαδικασίες επίλυσης διαφορών στο στάδιο υλοποίησης, με βασικό ζητούμενο την επιτάχυνση της επίλυσης της διαφοράς.

(στ) Τέλος, η εγκαθίδρυση ενός μόνιμου και αποτελεσματικού μηχανισμού για την παροχή βοήθειας από την Κεντρική Κυβέρνηση για τον σχεδιασμό, την ωρίμανση, προώθηση και υλοποίηση μικρότερων έργων των επαρχιακών διοικήσεων και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης θα βοηθούσε γενικότερα στη βελτίωση του ποσοστού υλοποίησης των αναπτυξιακών δαπανών της Πολιτείας.

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ (Ρευστότητα στην αγορά)

Ρευστότητα στην αγορά – προϋποθέσεις για κίνητρα δανεισμού σε αιτήματα που αφορούν βιώσιμες ορθολογικές αναπτύξεις – επενδύσεις

(α) Στοχευμένο σχέδιο κρατικών εγγυήσεων (για ενθάρρυνση τραπεζών να παραχωρούν δάνεια) το οποίο να αφορά κατά κύριο την χρηματοδότηση της ίδιας συμμετοχής σε σχέδια χορηγιών νοικοκυριών και μικρομεσαίων επιχειρήσεων (από το Ταμείο Ανάκαμψης ή και Διαρθρωτικά Ταμεία), κυρίως για όσο χρονικό διάστημα υπάρχουν οι έκτακτες συνθήκες από την πανδημία (covid-19). Η στόχευση θα μειώσει και την χρηματική αξία και το ρίσκο, και συνεπώς την έκθεση της Δημοκρατίας σε ρίσκο.

ή και

(β) Στοχευμένο σχέδιο κρατικών εγγυήσεων στο οποίο τα κριτήρια επιλεξιμότητας των επενδύσεων θα είναι παρόμοια με τα κριτήρια με τα οποία η Κομισιόν θα αξιολογήσει τα Σχέδια Ανθεκτικότητας και Ανάκαμψης των Κρατών Μελών⁵.

(γ) Συνεννόηση με την ΚΤΚ έτσι ώστε να δημιουργηθούν ή να ενισχυθούν υφιστάμενα αντικίνητρα στις Κυπριακές Τράπεζες όταν διατηρούν υπέρμετρα υψηλή ρευστότητα και δεν την διοχετεύουν στην αγορά ή κίνητρα για να διοχετεύσουν την ρευστότητα αυτή σε βιώσιμα αιτήματα δανεισμού⁶.

Στοιχειοθέτηση: εντός της επόμενης 7ετίας αναμένεται να διοχετευτούν περίπου 3 δις ευρώ (Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας συν Διαρθρωτικά Ταμεία) σε βιώσιμα έργα υψηλής προστιθέμενης αξίας και συνεπώς οι βιώσιμες και ορθολογικές επενδυτικές ευκαιρίες αναμένεται να είναι ιδιαίτερα αυξημένες.

⁵ How will the Commission assess the recovery and resilience plans?

The Commission will assess the recovery and resilience plans based on eleven transparent criteria set out in the Regulation itself. The assessments will notably consider whether the investments and reforms set out in the plans:

- represent a balanced response to the economic and social situation of the Member State, contributing appropriately to all six RRF pillars;
- contribute to effectively addressing the relevant country-specific recommendations;
- devote at least 37% of total expenditure on investments and reforms that support climate objectives;
- devote at least 20% of total expenditure on the digital transition;
- contribute to strengthening the growth potential, job creation and economic, institutional and social resilience of the Member State;
- do not significantly harm the environment.

⁶ Αυτό προϋποθέτει ότι θα πρέπει να προστατεύουν μεν οι ευάλωτες ομάδες κ.λπ. αλλά το σύστημα εκποιήσεων θα πρέπει να αφηθεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά.

ΕΝΟΤΗΤΑ Δ (εισηγήσεις σχετικά με την βιομηχανική πολιτική ή και την ανάπτυξη βιομηχανίας υψηλής τεχνολογίας ή και τον πράσινο μετασχηματισμό (decarbonisation) της Κυπριακής ναυτιλίας)

(α) Θα πρέπει να δοθούν **κίνητρα και έμφαση στην ενθάρρυνση βιομηχανιών υψηλής τεχνολογίας οι οποίες μπορεί να είναι μικρής κλίμακας ή και μικρομεσαίες επιχειρήσεις** και κατά κανόνα δεν είναι οχληρές. π.χ. η εταιρεία Signal Generics⁷ ή η Hyperion.

(β) Για βιομηχανικοί τομείς με εξαγωγικό προσανατολισμό και εξαγωγικές επιδόσεις βιομηχανικούς τομείς θα πρέπει να σχεδιαστούν και στοχευμένα σχέδια βελτίωσης της ενεργειακής τους απόδοσης ή και επιπλέον κίνητρα αξιοποίησης ανανεώσιμων πηγών Ενέργειας.

(γ) Θα πρέπει να γίνει συστηματική καταγραφή και απάλειψη εμποδίων σε κλάδους με υψηλότερο δυναμικό για εξαγωγική δραστηριότητα.

(δ) Θα πρέπει να εντοπιστούν κλάδοι οι οποίες έχουν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα και να στηριχθούν κατάλληλα. **Το κράτος θα πρέπει να δημιουργήσει συνθήκες ενδυνάμωσης και ποιοτικής βελτίωσης των cluster (συστάδων συναφών και υποστηρικτών επιχειρήσεων)⁸ τομέων οι οποίοι είναι ανταγωνιστικοί π.χ. βιομηχανίες παραγωγής γενερικών φαρμάκων ή παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων ή παραγωγή τσιμέντου ή παραγωγή αλουμινίου.**

(ε) Θα πρέπει να συνεχιστούν και ενταθούν οι προσπάθειες γεφύρωσης του χάσματος της ακαδημαϊκής κοινότητας, της εφαρμοσμένης έρευνας και της τοπικής βιομηχανίας. Συναφώς θα πρέπει να γίνει αναβάθμιση του συστήματος κατάρτισης για ανέργους και για εργαζόμενους. Πρέπει να γίνει ευθυγράμμιση κινήτρων και επιβράβευση των παρόχων σε συνάρτηση με τα αποτελέσματα της κατάρτισης.

(στ) Να χρηματοδοτηθούν υποδομές, έργα και εξειδικευμένες εγκαταστάσεις ή και τεχνολογίες περιβαλλοντικής προστασίας π.χ. χρήση ΑΠΕ (offshore pvs), ηλεκτροκίνηση στα λιμάνια που θα υποστηρίξουν τον πράσινο μετασχηματισμό της κυπριακής ναυτιλίας⁹.

(η) Να δοθούν κίνητρα ή και να ενθαρρυνθούν περαιτέρω επενδύσεις για αύξηση των ταχυτήτων του διαδικτύου και μείωση του κόστους τους

⁷ <https://www.signalgenerix.com/> ή <https://www.hyperionsystems.net/>

⁸ M. Porter The competitive advantage of nations **(A MUST READ)**
<https://pdfs.semanticscholar.org/4ec2/6dc5b0d082c0890707c487e8fc4aa6144752.pdf>

⁹ [Decarbonising maritime transport: The EU perspective \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/europa.eu/decarbonising-maritime-transport-the-eu-perspective)

ΕΝΟΤΗΤΑ Ε (Μακροπρόθεσμοι στόχοι)

Μακροπρόθεσμοι και γενικής φύσης θεμελιώδεις στόχοι

(α) Στοχοπροσήλωση και μεταρρύθμιση της απονομής δικαιοσύνης με στόχο να είναι πιο αποτελεσματική – ταχεία.

(β) Μεταρρύθμιση – ψηφιοποίηση της δημόσιας διοίκησης και ευρύτερα ψηφιοποίηση της κυπριακής οικονομίας¹⁰.

(γ) Εντατικοποίηση της προσπάθειας ευθυγράμμισης εκπαιδευτικού συστήματος με την αγορά εργασίας με έμφαση στην τεχνική εκπαίδευση και στις επιστήμες STEM (Science Technology Engineering Mathematics).

¹⁰ IMF (2021) The Role of E-Government in Promoting Foreign Direct Investment Inflows
<https://www.imf.org/-/media/Files/Publications/WP/2021/English/wpica2021008-print-pdf.ashx>